

арх. Иван Цонев

Габриела
Евстатиева

Едва ли има по-подходящ начин да бъде открит юбилейният X международен фестивал за уличен и куклен театър „Панаир на куклите“, от сценографска изложба в памет на арх. Иван Цонев, с която се отбелязва и 90-ата годишнина от неговото раждане. Той е една от основните фигури, свързани с важните промени в развитието на българския куклен театър и на сценографията в частност. Затова и съвсем не е изненада отбелязването на една толкова значима фигура в афиша на Панаира.

Изложбата във фойето на СКТ се състои от проекти и скици, които представят различните периоди от негово творчество и разглежда малка част от продукциите, на които е бил сценограф. Куратори на изложбата са Ханна Шварц и Петър Митев – и двамата куклени сценографи, които не за първи път работят заедно по подобни проекти. Нека припомним само „Мост през времето“ – срещнал най-младите автори в куклената сценография с доайените, отдали живота си на нея, както и проекта „Анатомия на куклата. Художници в кукления театър“, която откряна вратата към първото куклено представление, изиграно преди повече от 90 години от групата на „Брамбъзъците“.

Сред много важните неща, които творците оставят след себе си, не са само техните произведения. Най-ценното са идеите и мислите, които вдъхновяват и въодушевяват, които имат силата да променят и да градят нови основи. Иван Цонев е от онези хора, които са изпреварили времето си. Като човек с иновативно и модерно мислене в областта на архитектурата, по времето на социализма не среща одобрението, което му е е нужно. Впослед-

ствие, насочвайки се към кукления театър, намира свои съмишленици в лицето на Атанас Илков и Николина Георгиева и заедно откриват катедра „Куклен театър“ във ВИТИЗ и така полагат основите на висшето образование за куклен театър в България.

Пътят на творческото му развитие наистина е многообразен. Това, което си припомним в неговата деветдесетгодишнина са скиците от спектакли като „Съкровището на Силвестър“ от Анжел Вагешайн (режисьор Атанас Илков, ЦКТ, 1962), „Дама пика“ по А. С. Пушкин (режисьор Злати Златев, КТ-Варна, 1973), „Майстор Манол“ в Шумен – родният град на Иван Цонев (1977), „Снежанка и седемте джуджета“ (КТ-Стара Загора) и др. Всяка една от скиците носи особености стил и характер на произведението. Уловени и изразени са типичните лицеви черти, които определят характера на персонажа. Работи условно с човешката фигура. Играе си с формата, изкривява я, уголемява я и придава на куклата нова визия, с която да може да се експериментира. Скиците на декорите допълват уникалността на куклите.

Тази важна за кукленото и въобще за театрално изкуство личност, оставя след себе си огромен архив, от който новото, младо поколение да получава вдъхновение и да черпи идеи и решения. Също така, по повод 90-годишнината, СКТ издаде каталог, включващ експонатите от изложбата, подредени в хронологичен ред. В близкото бъдеще ще може да разгледаме и останалите творби на арх. Иван Цонев, защото предстои организирането на по-мощна изложба, в която ще бъдат включени повече негови произведения. ■